

Mødedato og –tidspunkt	28.11.2022 kl. 9.30-12.00
Sted	
Deltagere:	<ul style="list-style-type: none">• Elsebeth Gabel Austin, Rektor for Hjørring Gymnasium og HF• Michael Hawkins, gymnasielærer, Aalborg Katedralskole• Karen Bjørnbak Andersen (KBA), gymnasielærer, Aalborghus Gymnasium• Jordi Findanis (JF), Erhvervsministeriet• Marie Møller Jensen (MMJ), formand for SN for Engelsk, Tysk og Kulturforståelse (ETK) og lektor i engelsk, AAU• Evy Lyhn Christensen (ELC), sekretær for Studienævnet for Engelsk, Tysk og Kulturforståelse (ETK)• Mirjam Gebauer (MG), fagkoordinator på Kulturforståelse, lektor i Tysk• Silke Wadskjær Mølgaard (SWM), Engelsk og Kulturforståelse, studenterstudievejleder for Engelsk, Tysk og Kulturforståelse og studerende på Engelsk og Kulturforståelse• Steen Ledet Christiansen (SLC), fagkoordinator og Karriere-VIP på Engelsk, professor MSO i Engelsk, AAU• Morten Ziethen (MZ), studieleder Institut for Kultur og Læring• Susanne Hald (SH), områdeansvarlig for uddannelse
Deltagere: Observatører/gæster	
Afbud	<ul style="list-style-type: none">• Trine Rasmussen (TR), Implementeringskonsulent i Spar Nord• Ib Brandt Jørgensen, World Translation (udmeldt af panelet)• Jeppe Klitgaard Stricker, UCN
Referent	<ul style="list-style-type: none">• Susanne Hald

Punkt/sagsfremstilling	Referat
1. Godkendelse af dagsorden	Dagsordenen blev godkendt.
2. Velkomst ved studienævnets forperson Marie Møller Jensen a. Introduktion til arbejdet b. Præsentationsrunde	MMJ byder velkommen. Der er ingen nye medlemmer, så der er ikke behov for introduktion til arbejdet. Deltagerne, som repræsenterer afdelinger og alumner inden for forlagsbranchen, gymnasieskolen og uddannelse generelt, præsenterer sig selv. MMJ er pt. også fagkoordinator for Tysk, hvor der stadig er studerende indskrevet på KA-uddannelsen, mens al undervisning på BA er afsluttet. Sidste ordinære KA-optag var i september, men pga. retskrav er uddannelsen stadig åben.
3 Orientering omkring kvalitetsarbejdet. Uddannelsesevaluering på Engelsk og kvalitetsrapport på Tysk	MMJ informerer om, at der er kommet nyt kvalitetssystem på AAU, som indebærer følgende (se også vedhæftede præsentation): <ul style="list-style-type: none"> • Der er et 6-årigt rul med 3 forskellige former for evalueringer. • I år skal Engelsk (BA+KA) gennem den største: uddannelsesevaluering <ul style="list-style-type: none"> • Omfangsrig rapport, der forholder sig til alle kvalitetsområder • Evalueringsmøde med eksterne eksperter og studieleder, prodekan for uddannelse. Per Knudsen, Kim Ebensgaard Jensen og Jordy Findanis. • Tysk (KA) skal gennem den mellemstore interne evaluering (kvalitetsrapport), dog i en nedskaleret udgave pga. nedlukning. • Kulturforståelse skal ikke igennem en evaluering (sidefag er undtaget), men der er stadig fokus på kvaliteten på sidefaget. <p>Kvalitetsområder:</p> <p>De overordnede rammer for kvalitetssystemet består af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uddannelsesprofilen, der udgør fundamentet for arbejdet med kvalitet i uddannelserne, og som sætter ord på, hvad vi på AAU forstår ved høj kvalitet i vores uddannelser og hos vores dimittender. • Kvalitetspolitikken, der fastlægger de overordnede principper for kvalitetsarbejdet og målsætninger for kvalitetsområderne.

- Beskrivelse af ansvar og roller for aktørerne i kvalitetsarbejdet.
- Rammerne for de overordnede processer, der sikrer den årlige opfølgning på uddannelseskvalitet, gennemførelse af uddannelsesevalueringer hvert 6. år samt årlig evaluering og udvikling af AAU's samlede uddannelsesportefølje.

De seks kvalitetsområder følger de studerendes vej gennem deres uddannelse på universitetet.

- Rekruttering og studiestart. Kvalitetsarbejdets fokus er rekruttering, information til potentielle studerende, så de vælger den rigtige uddannelse, samt at nye studerende tilbydes en veltilrettelagt og inddragende studiestart.
- Uddannelsernes udvikling, tilrettelæggelse og drift. Kvalitetsarbejdets fokus er den løbende udvikling af uddannelserne (studieordningerne), tilrettelæggelsen af studieaktiviteter i semesterbeskrivelser og herunder prøveformer, dialog med censorer samt evalueringer med studerende.
- Principperne for problembaseret læring (PBL). Kvalitetsarbejdets fokus er den systematiske vurdering og revurdering af PBL-principperne, implementeringen af PBL-principperne i uddannelserne samt evaluering af forankringen af problem baseret læring i uddannelserne.
- Studiemiljø. Kvalitetsarbejdets fokus er den løbende evaluering og udvikling af det psykiske, fysiske, æstetiske og digitale studiemiljø.
- Forskningsbaseret og pædagogiske kompetencer. Kvalitetsarbejdets fokus er udvikling og sikring af de faglige og pædagogisk-didaktiske kompetencer for underviserne. Forskningsbaseringen sikres via tilknyttede forsknings-/faglige miljøer og bemandingsplanlægning, der sikrer at moduler og kurser tilrettelægges, undervises og vejledes af undervisere med relevante forskningsmæssige eller faglige profiler. Fokus er også at de studerende gennem uddannelsen har kontakt til forskningsmiljøer/faglige miljøer.
- Job og karriere. Kvalitetsarbejdets fokus er understøttelse af de studerendes employability, karrierevejledning samt dimittend- og **aftagerkontakt**.

Vi får nogle nøgletal i en datapakke med fx forsinkelse, frafald, ledighed, semester- og kursusevalueringer mv. Her skal vi forholde os til eventuelle problemer på de 6 kvalitetsområder. På baggrund heraf udarbejdes en handlingsplan, som revideres hvert år og indgår i det løbende arbejde med at udvikle kvaliteten.

4 Udviklingen i valg af sprogfag i gymnasiet

MMJ fortæller, at der har været afholdt en vellykket sprogkompetence om sprog og fremmedsprogenes forhold i uddannelsessystemet og ude i virksomheder og organisationer.

MMJ viser slides med tal og grafer udarbejdet af NCCF (Det Nationale Center for Fremmedsprog) (se vedhæftede præsentation):

- Fokus er på Tysk og Engelsk på STX og på universiteterne (landsdækkende tal).
- På visse slides fremgår også tal for fx fransk og spansk.

MMJ gennemgår tallene, som desværre viser nedgang for både Engelsk og Tysk A-niveau i gymnasieskolen:

Opsummering fremmedsprog stx 2012-2021

- Andelen af studenter med engelsk på A-niveau, tysk fortsættersprog på A-niveau og fransk fortsættersprog på A-niveau er faldet markant med den nye gymnasiereform
- I de første fem årgange på den seneste gymnasiereform er der en faldende tendens i andelen af elever, der vælger en sproglig studieretning
- Andelen af elever, der vælger de forskellige fremmedsprog, er forholdsvis stabil igennem den 10-årige periode – dog med forskydning mellem fortsætter- og begyndersprog i fransk

Optaget på universiteternes sproguddannelser er generelt faldende på både Engelsk, Fransk, Spansk, Italiensk og Tysk. På Engelsk er der dog ikke så stort et fald som på de øvrige sprog. Vi har optaget ca. 50 i år på BA'en (centralfag + sidefag), hvilket omtrent er en halvering siden 2014. Bachelorproduktionen er stort set nedadgående, dog med en lille stigning for Tysk i de seneste år. Engelsk har en nogenlunde stabil bachelorproduktion.

KA-produktionen: Der er store hop i Tysk KA-produktionen. Engelsk afspejler især dimensioneringen, som i de senere år giver en faldende kurve.

Diskussion:

EGA deler data ud om de studieretninger, som man har oprettet i regionen i 2022.

Der er en debat om, hvorvidt det store fald på Engelsk A i gymnasieskolen vil give problemer med optaget på sproguddannelserne.

Gymnasielærerne i panelet mener ikke, der er grund til panik. Der er en diskussion af de problemer, der er for sprogfagene i gymnasieskolen og på AAU. Følgende bliver fremført:

MMJ: det er en fordel at have læst flere fremmedsprog, hvis man vil læse Engelsk. Det giver en større sproglig bevidsthed.

EAG: der kan være en holdning om, at de andre fremmedsprog jo nok snart uddør, så hvorfor vælge dem? Forældrene påvirker i høj grad eleverne. MMJ: Generelt er der en holdning om, at bare man kan engelsk, kan man klare sig overalt. Problemet er, at de studerende er meget dårlige til engelsk. Det kræver fx gode kompetencer at kunne vurdere en Google-translate oversættelse.

MG: det er nærmest omvendt med tysk, hvor danskerne er meget beskedne om deres sprogfærdigheder, mens de i virkeligheden kan en del. JF: tysk har et omdømme som noget meget svært. KB: Vi hører fra elever og kollegaer med børn i folkeskolen, at tysk på nogle skoler har været meget nedprioriteret under nedlukningen for at styrke indsatsen i andre fag. Nogle elever kommer med et meget svagt grundlag. EGA: det mundtlige led stort under Corona. Mange tysklærere i folkeskolen har ikke solide kompetencer, men underviser på baggrund af fx 10-15 år gammelt gymnasietysk.

Der var enighed om, at sværhedsgraden af tysk grammatik generelt tales op, til trods for at fx spansk grammatik er sværere. KB: vi er nødt til at læse tekster på et meget lavt niveau, og det er ikke længere muligt fx at læse Goethe. Der er meget lidt tid til at lave anvendelsesorienteret undervisning i den daglige undervisning (uden for særligt tilrettelagte dage med særligt indholdsmæssigt og didaktisk fokus). Derfor arrangerer vi på Aalborghus Gymnasium særlige 2. fremmedsprogsdage i henholdsvis 1g og 2g for at kunne sætte fokus på helt konkrete sproglige handlinger. JF: hvor mange timer undervises der i Tysk i gymnasiet? EGA: C-niveau 75 timer i klokketimer. Timetallene findes i bekendtgørelsen.

Behovet i samfundet hænger ikke sammen med interessen i gymnasiet. MZ: der er meget få timers tysk i folkeskolen og meget lidt eksponering fx i medierne i øvrigt. Fremmedsprog ud over engelsk er ikke en del af elevernes komfortzone, mens fx matematik indgår mere naturligt i et menneskes hverdagsliv. EGA: Ved vi egentlig, hvad det er samfundet efterspørger på fremmedsprogsområdet? Virksomhederne efterspørger faktisk meget fremmedsprog, men er ikke helt bevidste om det. KB: Tysk som tillægskompetence viser en interesse senere i uddannelsesforløbet. Måske disse studerende på et senere tidspunkt vil opfordre deres børn til at vælge tysk aktivt til på et tidligere tidspunkt i uddannelsesforløbet (folkeskolen og gymnasiet). MMJ: det har i mange år været for nemt at vælge tysk fra, fx på de naturvidenskabelige linjer i gymnasiet. EGA: det er meget svært at få fx Dansk Industri til at specificere, hvad de efterspørger. MZ: vigtigt at få afdækket, hvad det reelle behov er, men fx spørgeskemaer om emnet er vanskelige at håndtere. Er det mon nærmere en halv master i Tysk, som vil være givtigt i stedet for en hel forskningsbaseret uddannelse i sproget? Det skal man måske huske at spørge om i den svære afdækningsøvelse. Silke: 2-3 virksomheder har efterspurgt kandidater med meget høje tyskkvalifikationer på modersmålsniveau, fordi de ikke har fået ansøgere på jobannoncer. MMJ: mange efterspørger studerende til vanskelige oversættelses- og tolkeopgaver. Virksomhederne har ingen fornemmelse af, i hvor høj grad sprogarbejde er et specialarbejde.

EGA: Virksomhederne vil ikke betale for sprogkompetence på højt niveau, som man vil for fx ingeniørkompetencer. MZ: vi har indledt et samarbejde med HD-uddannelsen, hvor vi skal udbyde moduler (valgfag) i Tysk og Turisme på HD-uddannelsen på AAU Business School. Det er en uddannelse, erhvervslivet kender i forvejen. Her kunne der også være muligheder for Engelsk. EGA: hvad med fransk. Det dør jo ud. Det kan give et rekrutteringsproblem, efterhånden som der ikke uddannes flere lærere i sproget.

KB: er der informationer om, hvilken gymnasieuddannelse de studerende på Tysk som tillægskompetence har som baggrund? Det har vi ikke. EGA: hvad synes I om ideen med tillægskompetencer. MG: det er nyt for os, og vi prøver os frem. Et helt andet koncept. Vi skal nok på et senere tidspunkt indsamle oplysninger om, hvad de bruger det til. EGA: hvad er det for lærerkræfter, man efterspørger? Er det nok at man bare kan tysk lige som i folkeskolen. MZ: universitetet som dannelsesinstitution kan godt have en vigtig rolle i at introducere studerende for andre områder end ens fag. Fx kører vi også ekstracurriculære kurser inden for filosofi mv. EGA: ville engelsk også kunne blive et fag som tillægskompetence. SH: vi har kørt sprogfag for handelsekonomielærere i fagligt engelsk og har tidligere med stor succes udbudt engelsk, tysk, fransk, spansk og kinesisk for alle AAU-studerende. KB: måske er vi nødt til at give afkald på vores krav til niveauet og være glade for, at der er interesse for sprog som tillægskompetence. Måske skubber det til en interesse senere. Der er stor bekymring for sprogfagene i gymnasieskolen, fordi folk bliver truet på

deres specialistviden af noget, som bare er et redskab, en tillægskompetence. MZ: fortæller om modus 1 og modus 2 forskning: Modus 2 er anvendt forskning. Mange gymnasielærere er måske rundet af en modus 1 forskning og har derfor svært ved at acceptere den udvikling. Man må gentænke sin faglige selvforståelse og tænke mere i nytte, modus 2 didaktik. EGA: der er vi allerede i gymnasiet. KB: vi er der ikke i tilstrækkelig grad. Der er for lidt plads til netop den anvendelsesorienterede undervisning i tysk. De helt konkrete faglige mål for niveauerne A1, A2, B1, B2, C1 og C2 i den europæiske referenceramme for sprog er endnu stedmoderligt behandlet i vores stx-bekendtgørelser.

EGA: vores elever er i den retning, men vores læreplaner lægger hindringer. EGA: man kan godt læse læreplanerne anderledes, da de er målorienterede. KB: de tager meget afsæt i litteraturen, der mangler sammenhæng med den europæiske referenceramme for sprog. EGA: Der er en diskussion om fokus på litteratur eller sagprosa i sprogfagene i gymnasiet. Engelsk læser mest sagprosa, KB: På Aalborgshus har vi tradition for at arbejde med mange forskellige teksttyper i engelskundervisningen, men fokus ligger på litteratur og dernæst sagprosa. Især i tysk kunne det ofte give god mening at træne helt almindelige sproglige handlinger med eleverne, før de skal kaste sig over litteraturen, sagprosaen, m.m. Spansk bruger meget anvendelses- og kommunikative strategier (det autentiske sprog møde).

SLC: Indleder altid undervisningen af de nye engelskstuderende med at spørge til deres top-5 over engelsksprogede favoritromaner. Nogle har slet ingen romaner læst og kan dermed ikke lave en top-5, mens andre kan have læst op mod 50 romaner. Læsefærdighed og -hastighed er et problem, og spændet er blevet bredere. Der kan være en anden interesse for andre tekstformer. MH: vi får lidt flere, der læser litteratur end tidligere pga. interessen for bøger. Men mange flere synes, de gode til engelsk og glade for engelsk, fordi de bruger det på nettet (YouTube, spil osv.). SFC: korrekt at flere læser bøger i dag. MMJ: de fleste vil gerne bruge deres engelsk, men sprogrigtigheden er virkelig lav for manges vedkommende.

2 Præsentation af uddannelserne samt indsatser og aktiviteter på beskæftigelsesrelevante områder (v. fagkoordinatorer)

- Engelsk ved fagkoordinator og karriere-vip Steen Ledet Christiansen
- Tysk ved fagkoordinator Marie Møller Jensen
- Kulturforståelse ved fagkoordinator Mirjam Gebauer

Engelsk: SLC præsenterer aktiviteter og indsatser på beskæftigelsesområdet på Engelsk, hvor der i efteråret er praktik i form af enten gymnasiepraktik eller virksomheds-/formidlingspraktik. I år næsten 50/50 fordeling mellem de to praktiktyper, selvom vi hjælper med at finde praktikplads i gymnasiet. Det er positivt, fordi efterspørgslen efter lærere i gymnasieskolen er dalende. I foråret har man en aftale med Gymnasielærerforeningen (GL), som fortæller om, hvordan det er at være gymnasielærer, mens andre fortæller om andre jobtyper og vejen dertil. Der er indgået nye aftaler med faglige organisationer, fagforeninger, Aalborg Kommune mfl. om, hvordan de kan være behjælpelige. Der er pt. klart større interesse for at gå en anden vej end gymnasielærervejen. Nogle efterspørger en titel, og det gør det svært at orientere sig mod andet end gymnasiet. MMJ: praktikken er på 9. semester med tilknyttet undervisning i praktisk formidlingsteknik og generel læringsteori. Vi er ved at udvikle et nyt fag for at støtte op om formidlingspraktik/virksomhedspraktik, som tit er længerevarende praktikforløb. Der påtænkes et par kursusgange, som spiller sammen med en lidt længere virksomhedspraktik. Starter i efteråret 2023. SLC: vi vil gerne udbyde en karrieredag, hvilket har været svært at samle folk til, både aftagere og studerende. MZ fortæller om et tiltag med SUS-samtaler (studenterudviklingssamtaler), som udbydes i samarbejde med Jobcenter Aalborg kommunen og har været en stor succes blandt de fleste, men dog kan give skemoplanlægningsproblemer. Det tages der hånd om. MZ: værktøj som vi forventer os meget af, fordi alle indkaldes, så det ikke fremstår som noget frivilligt. Første samtale bruges til en screening for at finde frem til dem, som vil have vanskeligheder, er netværkssvage, så disse kan tilbydes ekstra samtaler og hjælp til at tage kontakt til organisationer/virksomheder. Det er meget målrettet og tegner fint. MMJ: de studerende efterspørger ofte tiltag, men de kommer ikke til det, vi arrangerer (gælder både karriere og studiemiljø).

Tysk: MMJ: vi har en meget lille tyskårgang, som lige nu er på deres sidefag, men de kommer til foråret og skal have 15 ECTS (to studerende). Fire studerende på vores 9. semester. De har de samme muligheder for gymnasiepraktik med støttfag, eller virksomhedspraktik, som de har haft

		<p>flere tilbud om her i Nordjylland. Vi kan mærke efterspørgslen efter tysk. EGU: Det kan jo blive et problem for dem, som interesserer sig for tysk, at de ikke kan komme videre. Har I en ide om, om de så tager til Aarhus/Kbh.? Nogle tager deres sidefag i Aarhus. SWM: men en del bliver tabt, og dem som tager afsted, giver erfaringer videre om, at det ikke har været så godt. Kulturforståelse: MG: sidefag med to semestre på BA- og to på KA-uddannelsen. Vi har ikke noget praktikforløb, og der laves ingen nøgletal, men vi oplever et ønske fra de studerende om karrieretiltag. Vi afsøger deres karriereveje via LinkedIn, og der er gang i at oprette en gruppe for Kulturforståelse, hvor vi tilknytter de studerende (tidligere og nuværende); desuden indgår networking og informationsindsamling. Vi har heller ikke SUS-samtaler, men det får de via deres centrale fag. Vi har kontakt med alumner, som gerne vil komme og fortælle om deres karriereveje. Kulturforståelse kan anvendes ift. det æstetiske, kultur som arbejdskultur mv., hvilket giver mange potentielle karriereveje. Mange studerende læser Kulturforståelse af interesse, så det er lystbetonet, og på den anden side findes så virkeligheden, der truer. Vi forsøger at kombinere de to ting og også arbejde med nogle mangfoldige erhvervs cases. MMJ: det er noget forholdsvis nyt, at vi tænker karriere ind på KF, fordi vi ikke får nøgletal og skal dokumentere det. Vi kan ikke se deres karriereveje, så vi skal tænke over, hvordan vi så kan få fat i disse oplysninger.</p>
3	Diskussion af studienævnets indsatser på de behandlede områder	Se ovenfor.
4	Ifm. employability-indsats – det skal afklares, om der er deltagere i panelet, som vil komme og holde et kort oplæg på en karrieredag	MMJ: Studienævnet arbejder på at holde en fysisk karrieredag, måske for alle tre fag og spørger efter, om nogle af panelets deltagere kunne tænke sig at komme og holde et oplæg om deres karrierevej og job. MH tilbyder sig. KB mener, at hun selv haft for utraditionelt et forløb (har læst i Tyskland). MG har en kontakt, og en anden underviser har henvendt sig med kontakt til to alumner.
5	Næste møde	Næste møde: er planlagt til om ca. et år, dvs. i oktober/november 2023. Der er løse planer om et fælles SSH panelmøde efterfulgt af et møde i de respektive paneler (samme dag). Vi har været i gang med at prikke nye medlemmer næste år, fordi der skal ske udskiftninger hvert fjerde år. EGA har oplevet noget tilsvarende med temaer, diskussioner i plenum. Elsebeth: et eventuelt tema for en sådan dag kunne være fremtidens kompetencer
6.	Eventuelt	MZ: panelet er uddannelsernes kompetence-ører, så vi vil meget gerne, om I vil melde ind om nye tanker, nye kompetencer? EGA: foreslår følgende emner: fremtidens kompetencer. For svage kandidater, mundtlig kompetence er et problem, eleverne er ikke fagligt stærke nok. Hvordan bygger vi fagligt stærke kandidater op. Hvordan fastholder vi motivationen – diagnosestuderende? MMJ: fagligt svage studerende på kandidaten pga. retskrav og dimensionering. EGA: KU har et gymnasieråd, som laver boost på de sproglige uddannelser i starten, så kvaliteten kommer op, især på det mundtlige. En af de studerende ærgrede sig over, at de ikke taler sproget i undervisningen. SLC: beder om info om dette boost-forløb. MMJ: på Engelsk foregår al undervisning og vejledning på engelsk. MZ: der savnes måske et kompetitivt miljø, som kan drive de studerende til at gøre sig umage rent fagligt. Hvordan arbejder vi med kulturen

omkring det at studere, gøre sig umage? Silke: selvom man kunne drømme om en ph.d., tør man ikke kaste sig ud i det, fordi der er så få stillinger her og også i Aarhus, og det er svært at få job bagefter. MMJ: vil anbefale studerende, som har tanker om en ph.d. at søge i UK. MMJ takker for et godt møde og for panelets gode input.